

E-direktoraat „Horisontaalpoliitika ja võrgustikud”

Osakond E2 – subsidiaarsuse võrgustik / strateegia
„Euroopa 2020” järelevalveplatvorm / linnapeade pakt /
ETKR

EUROOPA LIIT

**ARUANNE SUBSIDIAARSUSE JÄRELEVALVE VÕRGUSTIKU KORRALDATUD
KONSULTEERIMISE KOHTA EUROOPA ÜHENDAMISE RAHASTU TEEMAL**

Raportöör: **Dr Ivan Žagar (SL/EPP)**

<http://subsidiarity.cor.europa.eu>

Vastutuse välistamine:

Käesoleva aruande eesmärk ei ole esitada subsidiaarsuse järelevalve võrgustikule saabunud kõiki vastuseid, vaid teha kokkuvõtte peamistest punktidest. Esitatud teave on vaid illustratiivne. Aruanne ei kohusta Regioonide Komitee administratsiooni millekski ega mõjuta Regioonide Komitee asjaomase arvamuse lõplikku sisu.

Euroopa Ühendamise Rahastu Lõpparuanne 13. veebruar 2012

Tellijä:
Regioonide Komitee
Nõuandetegevuse direktoraadi 1. osakond

**Euroopa Ühendamise Rahastu
Lõpparuanne
13. veebruar 2012**

Tellijaja:
Regioonide Komitee
Nõuandetegevuse direktoraadi 1. osakond

Tellija

REGIOONIDE KOMITEE

Nõuandetegevuse direktoraadi 1. osakond

rue Belliard/Belliardstraat101

B-1040 Bruxelles/Brussel

Leping

CDR/ETU/198/2008

Autor

Christine Hamza

Metis GmbH

A-1220 Viin, Donau-City-Straße 6

Tel: +43 1 997 15 70, Faks: +43 1 997 15 90 66

e-post: office@metis-vienna.eu, www.metis-vienna.eu

Viin, 13/02/2012

Sisukord

Sisukord.....	3
1 Sissejuhatus	5
2 Euroopa Ühendamise Rahastu asjakohaste teemade lühikirjeldus	7
3 Saadud vastuste üksikasjalik ülevaade.....	9
3.1 Euroopa Ühendamise Rahastu lisaväärtus TEN-T valdkonnas	9
3.2 Kohalike ja piirkondlike omavalitsuste kaasamine	10
3.3 Sidusus Euroopa Ühendamise Rahastu ning struktuurifondide ja Ühtekuuluvusfondi vahel.....	11
3.4 Euroopa Ühendamise Rahastu mõju riigieelarvele	11
3.5 Mõju riigihankele ja riigiabile	13
3.6 Piirialade väljakutsed ja võimalused	13
4 Järeldused	14
5 Viited	15
6 Vastajad	15

Lühendite loetelu

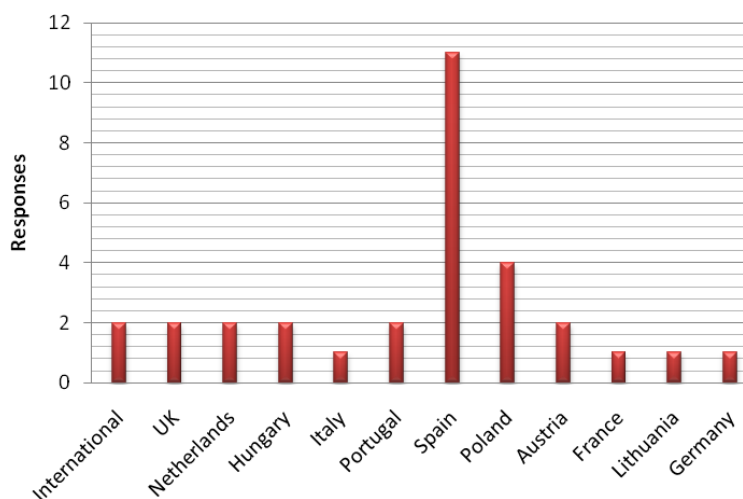
ETKR	Euroopa territoriaalse koostöö rühmitus
ERF	Euroopa Regionaalarengu Fond
EL	Euroopa Liit
EL-12	Bulgaaria, Eesti, Küpros, Leedu, Läti, Malta, Poola, Rumeenia, Slovakkia, Sloveenia, Tšehhi Vabariik ja Ungari
EL-15	Austria, Belgia, Hispaania, Iirimaa, Itaalia, Kreeka, Luksemburg, Madalmaad, Portugal, Prantsusmaa, Rootsi, Saksamaa, Soome, Taani, Ühendkuningriik
TEN	üleeuroopaline võrk
TEN	üleeuroopalised võrgud
TEN-T	üleeuroopalised transpordivõrgud

1 Sissejuhatus

Käesolevas aruandes tehakse kokkuvõtte Euroopa Komisjoni Euroopa Ühendamise Rahastu ettepaneku¹ üle peetud konsultatsiooniprotsessi peamistest järeldustest. Konsultatsiooniprotsess käivitati 29. novembril 2011 Regioonide Komitee raportööri Ivan Zagari (SI/EPP) taotlusel. Taotluse alusel avati konsultatsioon subsidiaarsuse järelevalve võrgustiku partneritele, Regioonide Komitee ETKRi platvormile ja strateegia „Euroopa 2020” järelevalveplatvormile ning teistele osaleda soovinud komitee liikmetele, Brüsselis asuvatele piirkondlikele esindustele ja liikmesriikide alalistele esindustele.

Konsultatsioon lõppes 27. jaanuaril 2012. Kokku saadi 31 vastust 11 liikmesriigist ja kahelt rahvusvaheliselt rühmituselt. Kõige rohkem vastuseid saadi Hispaaniast (vt 1. graafik).

1. graafik: vastajad liikmesriigiti

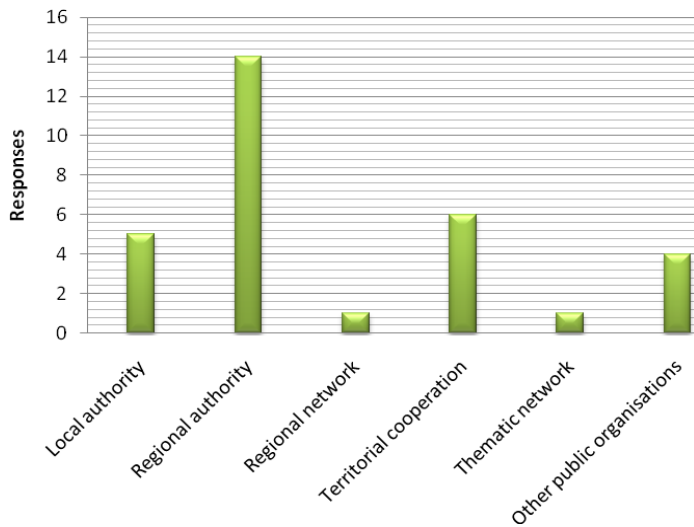

Allikas: Metis 2011

Vastajate hulka kuulusid peamiselt piirkondlikud ja kohalikud omavalitsused. Neile järgnesid territoriaalse koostöö rühmad (vt 2. graafik).

¹ Euroopa Komisjon (2011) „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega asutatakse Euroopa Ühendamise Rahastu” COM(2011) 665 final, 2011/0302 (COD), {SEC(2011) 1262 final}{SEC(2011) 1263 final}, Brüssel, 19.10.2011.

2. graafik: vastajate kategooriad

Allikas: Metis 2011

Konsultatsiooni eesmärk oli välja selgitada vastajate arusaam Euroopa Ühendamise Rahastu määrusest järgmistes aspektides:

- Euroopa Ühendamise Rahastu üldine lisaväärtus
- kohalike ja piirkondlike omavalitsuste kaasamine
- Euroopa Ühendamise Rahastu kooskõla Euroopa Regionaalarengu Fondiga
- rahastu rakendamise mõju avaliku sektori eelarvele
- mõju riigihangetele
- mõju piiriülestele piirkondadele

Üldine suhtumine rahastusse on olnud positiivne. Vastajad on ühisel nõul taristu tsentraliseeritud ja sihipärasema arendamise lisaväärtuse osas. Rahastult oodatakse märkimisväärset toetust piiriülese taristu arendamisele, millega on siiani kaasnenud mitmesuguseid probleeme. Esile toodud peamised aspektid on siiski järgmised:

- Põhiprojekte käsitleva Euroopa Komisjoni direktiivi puhul leitakse, et selles pooldatakse liigselt **ülevalt-alla** lähenemisviisi, ohustades seeläbi subsidiaarsuse põhimõtet juhul, kui koridori koordineerija roll võimaldaks juhendada liikmesriike taristuprojekte puudutavate otsuste tegemisel.
- **Taristikoridoride eelnev määratlemine** näib olevat liiga jäik ega võimalda muude projektide kaasamist ettevalmistusetapis. See ohustab ulatuslikku taristuvõrku kuuluvate projektide rahastamist.
- Eriti **praeguste eelarvepiirangute** valguses on problemaatiline sundida liikmesriike ellu viima eelnevalt määratletud TEN-projekte, muutes nende tähtsajad siduvaks.
- Kui **EL-15** riikidele pakuvad **täiendavad rahastamisvahendid** põhimõtteliselt **uusi võimalusi** TEN-projektide rahastamiseks, valmistab **EL-12** riikidele suurt muret **vajaliku riikliku kaasrahastamise** suurus, mis koormab märkimisväärselt olemasolevat eelarvet.

- Ühtekuuluvusfondide eelarvet näevad paljud EL-12 piirkonnad olulise sambana ning kartust **vähendada ühtekuuluvusfondide eelarvet**, et rahastada Euroopa Ühendamise Rahastu projekte, nähakse olulise puudusena nn uute liikmesriikide jaoks.
- On oluline, et ettepanekus võetakse arvesse **liikmesriikide kehtivaid eeskirju, ajakavasid ja taristuarenduseks olemasolevaid eelarveid**.
- Praegune ettepanek ei sisalda ühtegi menetlust selle kohta, kuidas **siduda Euroopa Ühendamise Rahastu kesksed projektid ühtekuuluvusfondi ning Euroopa Regionaalarengu Fondi projektidega**. Siinkohal on jällegi kritiseeritud TEN-T taristuprojektide esmatähtsaks pidamist, kuna see ohustab teiste oluliste taristuvõrkude arendamist.
- Laialdaselt tunnustatakse Euroopa Ühendamise Rahastu **piiriülest lähenemisviisi**. Siiski ei ole veel selget ja eraldi menetlust õiguslike piirangute ületamiseks.
- Euroopa Ühendamise Rahastu menetluste mõju **riigihangetele jääb** paljudele vastajatele **ebaselgeks**. Mõned vastajad eeldavad siiski, et sellel on riigihangetele märkimisväärne mõju, eriti piiriüleste projektide puhul.
- Praeguses ettepanekus **ei viidata ühelegi tõsisele mehhanismile kohalike ja piirkondlike osalejate kaasamiseks**. Siiski märgitakse enamikus vastustes, et kohalike ja piirkondlike osalejate kaasamine kuulub liikmesriikide vastutusalasse. Teised vastajad näevad koridoriplatvormis osalemist olulise panusena.

2 Euroopa Ühendamise Rahastu asjakohaste teemade lühikirjeldus

Lõplikus õigusakti ettepanekus Euroopa Parlamendile ja nõukogule luua Euroopa Ühendamise Rahastu² sätestatakse ühine raamistik konkreetsete taristuprojektide toetamiseks Euroopas. Ettepanek sisaldab Euroopa tasandil taristuprojekte, mis on olulised liikumaks liikmesriikidevaheliste kõrgetasemeliste ühenduste suunas, et parendada tingimusi tõhusama siseturu ja suurema globaalse konkurentsivõime saavutamiseks. Vahend peaks innustama praegu takerdunud TEN-võrgustiku rajamise protsessi.

Sellela seoses käsitletakse ettepanekus TEN põhivõrgu kõrval ka transpordivaldkonna (raudtee-, maantee-, veetransport) küsimusi. Ettepanekuga toetatakse konkreetsete taristukoridore, piiriülesteid ühendusi, kõrgetasemelisi energiarajatisi ja telekommunikatsioonivõrke.

Kuigi vahendit haldab keskselt Euroopa Komisjon, tuleks seda rakendada tihedas koostöös liikmesriikidega.

Uue vahendi **lisaväärtus** peaks olema TEN-taristut puudutava ELi õigusraamistiku lihtsustamine ning vahend peaks järjest tõhusamalt ligi meelitama järjest enam erakapitali. Rahastu eesmärk on:

- pakkuda ühtne raamistik, mis aitaks lihtsustada üleeuroopaliste transpordivõrkude ELi-poolse rahastamise õigusraamistikku,

---

² Euroopa Komisjon esitas ettepaneku Euroopa Parlamendile oktoobris 2011 ning see on praegu liikmesriikide parlamentides läbivaatamisel. Läbivaatamise tähtaeg on 2012. aasta veebruari keskpaik.

- pakkuda sidus ja läbipaistev lähenemisviis ELi rahastamisvahenditele,
- võimaldada saavutada mastaabisäästu,
- ära kasutada sektoritevahelist koostoi met projektide väljatöötamise ja rakendamise tasandil,
- vähendada kulusid ja/või suurendada tõhusust ja saadavat tulu,
- õppida vigadest ja jagada sektorite vahel parimaid tavasid³.

Euroopa rahaliste vahendite ja finantstoetuse ärakasutamiseks peaks rahastu ühendama erinevaid finantsinstrumente. Finantsinstrumentide abil toetavad meetmed ja projektid valitakse põhimõttel „kes ees, see mees”, kuid kaaluda tuleks ka **valiku geograafilist mitmekesistamist** liikmesriikides. **Finantstoetus** peaks koosnema toetustest ja muudest finantsinstrumentidest. Toetused hõlmavad **Euroopa Ühendamise Rahastut, ühtekuuluvusfondi, struktuurifonde ja algatust „Horisont 2020”**. Finantsinstrumentid hõlmavad **omakapitaliinstrumente, laene ja/või tagatise, milleks kasutatakse riskijagamisvahendeid**, või muid finantsinstrumente. Finantsinstrumente ja toetusi võib omavahel kombineerida.

Põhieelarve (31,7 miljardit eurot, millest 10 miljardit kantakse üle ühtekuuluvusfondist) eraldatakse transpordivaldkonnale. Veel 9 miljardit eurot eraldatakse energiavaldkonnale ja 9 miljardit telekommunikatsiooni valdkonnale.

Rahastamise **abikõlblikkuse kriteeriumid** hõlmavad üksikuid liikmesriike või mitut liikmesriiki, rahvusvahelisi organisatsioone, ühisetevõtmisi või avaliku ja erasektori partnerlusi.

Transpordiuringuteks pakutavad **rahastamismäärad** ei tohi ületada 50 % ning ehitussektoris peavad need jääma 20–30 % vahele.

Energiauringute rahastamismäärad ei tohi ületada 50 %. Komisjoni suunistega reguleeritud konkreetsete taristute puhul võib see määr suurened a 80 %ni.

Mis puutub **telekommunikatsiooni** valdkonda, siis **lairibavõrke** võib rahastada kuni 50 % ja üldteenuseid kuni 75 % ulatuses. Teenusplatvorme võib erandjuhtudel rahastada kuni 100 % ulatuses.

Riigihankemenetlused, mida viib läbi komisjon või mis tahes muu rahastatavat projekti rakendav organ, ei tohiks rikkuda riigihangete läbipaistvuse, avatud konkurentsi ega hankelepingu sõlmimise menetluste usaldusväärse juhtimise põhimõtteid. Määrus võimaldab sõlmida ühe menetluse raames mitu lepingut.

Riigihanke-eeskirjad on praegu detsembris 2011 avaldatud uue ettepaneku **läbivaatamise järgus**. Hankeid käsitleva uue ettepaneku eesmärk on lihtsustada menetlusi. Siiski ei ole veel selge, kuidas mõjutavad need eeskirjad praegust Euroopa Ühendamise Rahastu ettepanekut.

Määruse ettepanekus ei ole ühtegi viidet **liikmesriikide eri tasandi ametiasutuste** kaasamise kohta. Liikmesriigid juhivad rahastu rakendamist piirkondlikul ja kohalikul tasandil.

---

³ Euroopa Komisjon (2011) „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega asutatakse Euroopa Ühendamise Rahastu”, COM(2011) 665 final, 2011/0302 (COD), {SEC(2011) 1262}{SEC(2011) 1263}, Brüssel, 19.10.2011, lk 5.

3 Saadud vastuste üksikasjalik ülevaade

3.1 Euroopa Ühendamise Rahastu lisaväärtus TEN-T valdkonnas

Küsimus: Kas Teie arvates pakub Euroopa Ühendamise Rahastu ELi tegevusele lisaväärtust üleeuroopaliste transpordivõrkude valdkonnas (sh võimendav mõju säästvatele majanduskasvule ja tööhõivele ning sotsiaalsele, majanduslikule ja territoriaalsele ühtekuuluvusele)? Palun selgitage ja tooge oma vastuse toetamiseks näiteid.

Vastuste kokkuvõte

Üldiselt tunnistatakse vastustes rahastu lisaväärtust. Eelkõige üleeuroopalise taristu tõhususe suurendamise osas tuleks kiirendada arengut rahaliste vahendite keskse haldamise ja oskusteabe levitamise parandamise kaudu. Eeldatakse, et rahastu toob lisaväärtust majanduskasvule paremate kõrgetasemeliste taristuvõrkude näol seni veel piisavate ühendusteta piirkondades.

Euroopa Ühendamise Rahastu peamine eesmärk on ühendada ELi ühtne turg olenemata praegustest riigipiiridest. Seega peaks taristu kavandamine toimuma kindlasti Euroopa kontekstis. Ühtse turu tugevdamisel tuleb teha edusamme ka erinevate riiklike eeskirjade ühtlustamisel. (Alicante sadama valdaja)

Eelkõige Hispaaniast ja Portugalist pärit vastajad väljendasid oma ootusi, et rahastu aitab innustada ehitusvaldkonnas tööhõivet ja kaudselt edendada ühendatud piirkondade majanduslikku jõukust. Rahastu peaks innustama avaliku ja erasektori partnerlusi ning suurendama (institutsiooniliste) investorite huvi osaleda TEN-T projektide rahastamisel ja toetada CO₂ heitkoguste vähendamist.

Euroopa Ühendamise Rahastu on väga kasulik vahend intermodaalsuse ja logistika arendamiseks vajaliku piirkondliku taristu ning samuti linnade kui sõlmpunktide toetamiseks, võttes arvesse piirkondlikke või intermodaalseid platvorme. (Murcia piirkond)

Siiski on lähenemisviis kasutada üle-euroopalise taristu arendamiseks ühte ühist raamistikku toonud erinevaid reaktsioone. Mõnes vastuses hinnatakse asjaolu, et ühine instrument lihtsustab protsesse, samas leitakse teistes, et see võib minna vastuollu subsidiaarsuse põhimõttega (nt Viini linn, Leedu Kohalike Omavalitsuste Liit). Nende vastajate arvates võib Euroopa Ühendamise Rahastu määruse ettepanek olla vastuolus riiklike huvidega. Näiteks tuleb uurida eeskirjade siduvat olemust (siduvad tähtajad) seoses sellega, kas EL rikub nendega lubamatult liikmesriikide eelarvealast suveräänsust. Näiteks kasutas Saksamaa oma ülekandevõrkude kavandamise ja loa andmise menetluste ümberkorraldamiseks ja lihtsustamiseks võrgu laiendamise kiirendamist käsitlevat akti. Nüüd on Saksamaalt pärit vastaja mures, et rahastu ei ühildu riiklike menetlustega. Ka Ühendkuningriigi parlament väljendab tõsist muret, et rahastu sunnib liikmesriike tegelema eelnevalt määratletud taristuga, mis võib ohustada teiste ulatuslike ja riikliku tähtsusega võrkude arendamist. Selles osas peaks Euroopa Ühendamise Rahastu võtma arvesse territoriaalse ühtekuuluvuse arengut, sealhulgas nii riikliku kui ka piirkondliku taristu arendamist.

Lisaks väljendatakse kahtlust, kas ELi ettepanek jagada loamenetluse protsess taotluse-eelseks protsessiks (kestus kaks aastat) ja ametlikuks loa andmise protsessiks (üks aasta) on praktiline.

Saksamaalt saadud vastuses leitakse, et pakutud eeskirju tuleks piirata, nii et need vastaksid Euroopa kooskõlastamis- ja ühtlustamisvajadustele. Tagasi lükatakse eeskirjad, mis lähevad kaugemale ELi toimimise lepingu artiklis 171 sätestatust.

Täiendavat kriitikat esitas mereliste äärealade konverentsi esindaja. Tema arvates ei kajasta määruse ettepaneku mereline aspekt kõnealuse valdkonna tegelikke parendamisvajadusi. Vastuses märgitakse, et meretransport saaks kaasa aidata CO₂ heitkoguste vähendamisele, kuid seda ei ole määruse ettepanekus veel piisavalt arvesse võetud. Ühes vastuses tuuakse esile eelnevalt määratletud projektidega seotud probleem, sest määrusega jäetakse välja veel teostatavusuuringu eelses etapis olevad projektid.

„Säästvate mereühenduste” instrument võiks tugineda Ecobonuse mudeli edule, saada kasu Marco Polo programmi objektiivsest hinnangust ning võtta arvesse laevakütuste väävlisisaldusele seatud uute piirangutega loodud konteksti (Euroopa Mereliste Äärealade Konverents (CPMR)).

Euroopa äärealad ei pea instrumenti enda jaoks oluliseks. Madeira piirkondliku omavalitsuse arvates jätkaks rahastu kõrvale need piirkonnad, mis ei ole pakutud taristuvõrku ühendatud.

3.2 Kohalike ja piirkondlike omavalitsuste kaasamine

***Küsimus:** Palun kirjeldage, kuidas kaasatakse kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused Euroopa Ühendamise Rahastu otsustusprotsessi Teie riigis (sh Euroopa Ühendamise Rahastu mõju Teie riigi territoriaalsele planeerimisele ja arengustrateegiatele).*

Vastuste kokkuvõte

Kõigis vastustes väljendati vajadust kaasata kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused nendes projektidesse, mis mõjutavad nende territoriaalset arengut. Kui mõned vastajad leidsid, et kohalike ja piirkondlike omavalitsuste kaasamine on liikmesriigi ülesanne, nõudsid teised nende otsesemat kaasamist Euroopa Ühendamise Rahastu protsessi. Mõnes liikmesriigis on kohalike ja piirkondlike omavalitsuste kaasamine veel ebaselge, kuid enamik liikmesriike kaasab oma kohalike ja piirkondlike omavalitsusi kooskõlas riikliku õigusraamistikuga. Hispaaniast pärit vastajad esitavad kohalike ja piirkondlike omavalitsuste kaasamise kohta üksikasjaliku kirjelduse.

Euroopa Komisjoni pakutud koridoriplatvormid peaksid ühendama kõik kaasatud sidusrühmad. Siiski väideti, et selle lisaväärtus on tulemuslik üksnes juhul, kui osalevad nii kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused kui ka riiklikud ja rahvusvahelised rühmitused.

Vastustes esitati mõningast üldist kriitikat selle kohta, et rahastut haldab keskselt komisjon, mis ei anna kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele võimalust otsustusprotsessis osaleda. Vastajad väljendasid muret, et keskne haldamine võib ohustada või kahjustada territoriaalse ühtekuuluvuse alaseid jõupingutusi. On palju piirkondlike ja kohalike taristuprojekte, mis toimivad TEN-T täiendustena. Sellist ühendamistegevust praeguses ettepanekus aga ei käsitleta. Lisaks ei arvestata määruses riiklike õigusraamistikega (föderaalne ja piirkondlik süsteem), mis ei luba selliseid ülevalt alla lähenemisviisiga taristuprojekte, nagu Euroopa Ühendamise Rahastu määruse ettepanekus ette

nähakse (nt Saksamaa). Praegust ühtekuuluvuspoliitikat iseloomustava üldise partnerluse lähenemisviisi raames nähakse seda kui sammu tagasi.

Euroopa Mereliste Äärealade Konverents nõuab siduvamat kirjeldust piirkondlike omavalitsuste rolli kohta selles haldussüsteemis. Konverents ei poolda eelarveeraldise üle kesksel tasandil otsustamist ning leiab, et pakkumismenetluses projekti küpsuse alusel premeerimine on vastuolus territoriaalse ühtekuuluvuse ja hea valitsemistava põhimõttega.

(Euroopa Mereliste Äärealade Konverents (CPMR))

3.3 Sidusus Euroopa Ühendamise Rahastu ning struktuurifondide ja Ühtekuuluvusfondi vahel

Küsimus: *Kuidas saaks tagada sidusa kooskõla struktuurifondidest ja Ühtekuuluvusfondist ning Euroopa Ühendamise Rahastust rahastatavate projektide vahel? Milline on rahastu mõju väiksematele projektidele?*

Vastuste kokkuvõte

Sidusrühmade kõige üldisemalt väljendatud mure oli seotud piisava koordineerimisega Euroopa Ühendamise Rahastu hallatavate Euroopa projektide ja Euroopa Regionaalarengu Fondist rahastatavate riiklike projektide vahel. Enamikus vastustes oldi arusaamal, et Euroopa Ühendamise Rahastu keskendub suurematele projektidele ja seepärast saab seda hõlpsasti täiendada ERFist rahastatavate väiksemate projektidega. Vastajad leidsid, et ettepanekus ei kirjeldata piisavalt menetluslikku seost Euroopa Ühendamise Rahastu ja struktuurifondide (ERF) projektide vahel. Kõige olulisem on vältida kattumisi ERFi ja Euroopa Ühendamise Rahastu vahel. Topeltrahastamise vältimiseks tuleks määratleda selged kriteeriumid. Lisaks oleks vajalik rahastamisskeemide hindamine ja kohandamine.

Siiski ei ole kõigil liikmesriikidel võrdne juurdepääs taristu rahastamisele ERFist. Vältida tuleks seda, et väiksemate ja vähem domineerivate projektide vajaka jääv rahastamine toob kaasa äärealade taristuprojektide täieliku kõrvalelukkamise. Kriteeritult on keskendumist valitud kümnele peamisele projektile, mis olevat liiga jäik, jättes tähelepanuta teised Euroopas võrdselt olulised teemad. Väljendatakse muret, et väiksemad projektid, mis ei ole seotud kümne koridoriga, kaotavad Euroopa tasandil tähtsust.

Euroopa Ühendamise Rahastu on kavandatud piirkondade ühendamiseks, ent seda hallatakse keskselt Euroopa Komisjoni poolt. Erinevate juhtimissüsteemide (keskne Euroopa Ühendamise Rahastu ja piirkondlikud Euroopa Regionaalarengu Fond ja Ühtekuuluvusfond) tõttu on märkimisväärselt raskendatud projektide kooskõlaline arendamine. Puudub seos Euroopa Ühendamise Rahastu ja ühtekuuluvuspoliitika ühise strateegilise raamistiku vahel (Šoti Kohalike Omavalitsuste Konvent (COSLA)).

3.4 Euroopa Ühendamise Rahastu mõju riigieelarvele

Küsimus: *Milline on Euroopa Ühendamise Rahastu ettepaneku eeldatav mõju Teie riigi eelarvele ning teiste riiklike ja ELi fondide kasutamisele?*

Vastuste kokkuvõte

Teede- ja raudteevõrkude puhul ei ületa rahastu keskmine kaasrahastamismäär 30 %. Sellest tulenevalt tehakse järeldus, et rahastu ettepanekul ei ole olulist mõju riikide eelarvetele.

IKT ja energiavaldkonna investeeringuid suurendatakse märkimisväärselt, ent oleme seisukohal, et transpordi osa ei too kohalike ja piirkondlike omavalitsuste jaoks praeguse olukorraga võrreldes kaasa olulist muutust. (Šoti Kohalike Omavalitsuste Konvent (COSLA))

EL-15 riikide vastajad peavad Euroopa Ühendamise Rahastut valdavas osas taristu täiendava rahastamise võimaluseks. Mõned vastajad on arvamusel, et rahastu on vahend üksnes EL-15 riikide jaoks, kes suudavad seda tüüpi taristuinvesteeringuid kaasrahastada, samas kui EL-12 riikidel on eelarvepiirangute tõttu suuri raskusi kõnealuste taristuprojektide kaasrahastamisel.

Euroopa Ühendamise Rahastu ettepaneku mõju riigi eelarvele on piiratud nende liikmesriikide jaoks, kus on olemas kvaliteetne taristu. (Łódźi linnavalitsus)

Rahastut peetakse viiteks Ühtekuuluvusfondi tsentraliseerimisele, mis võib muuta piirkondade jaoks protsessis osalemise raskemaks. „Uute” liikmesriikide jaoks on Ühtekuuluvusfond oluline rahastamisvahend. Euroopa Ühendamise Rahastu kavandatud koridore ja 10 miljardi euro ümberpaigutamist Ühtekuuluvusfondist peetakse ülevalt-alla korralduseks Euroopa Komisjoni poolt, mis piirab liikmesriikide paindlikkust läbirääkimiste etapis.

Ühtekuuluvusfondist TEN-T rahastamiseks kavandatud 34 miljardist eurost eraldatakse 10 miljardit eurot Euroopa Ühendamise Rahastuga sama menetlust kasutades, eeskätt komisjoni korraldatud projektikonkursside alusel. Eespool mainitud ohte arvestades ei anta ilmselt eelisõigust mitte struktuuriliselt kõige kasulikumatele projektidele, vaid projektidele, mis viiakse tõenäoliselt kõige kiiremini ellu. Seda tüüpi muudatus määruses võib pidada tagasiminekuks üldises partnerluslähenedisviisis (Euroopa Mereliste Äärealade Konverentsi (CPMR))

Lisaks võib TEN-koridoride esmatahtsana käsitlemine takistada liikmesriikidel ellu viia oma taristuprojekte, mis võivad olla tungivama tähtsusega. Rahastu projektide ajakavad peaksid olema paindlikumad. Probleemid võivad tekkida siis, kui ettepanekus sisalduvad projektide ajakavad ei ole kooskõlas riikliku planeerimisega.

*Uue rahastu loomine toob kaasa vahendite suurema tsentraliseerimise, mis teeb piirkondade jaoks neile otsese juurdepääsu raskemaks (Pomorze vojevoodkonna marssali kabinet).
Rahastu prioriteedid võivad takistada liikmesriike oma projektide prioriseerimisel. Seepärast peaks ajakava olema ettepanekus kavandatud paindlikum. Teatavat paindlikkust oleks võimalik saavutada, kui kasutada määruse asemel suuniseid, nagu varasemate TEN-T projektide puhul (raudteevõrk).*

Täiendav aspekt tuuakse välja seoses ettepanekuga kaasata TEN-T projektidele erainvesteeringud. Vastajad väljendasid teatavat kahtlust, kas vahend pakub investorite osalemiseks vajalikku finantsiliselt kindlat keskkonda.

Üldiselt oodatakse, et enne mistahes projektiinvesteeringu käivitamist tuleks projekti rahastamishinnangus püüda näidata kindla ärimudelit ja investeeringutasuvust. Ei ole selge, kas Euroopa Ühendamise Rahastust eraldatavate vahendite puhul on nõutav ka teatud investeeringutasuvuse määr ning kas pakutavate projektide puhul tuleb enne projekti registreerimist tõendada selle väärtust.

Oluline on võtta arvesse kohalike ettevõtjate ja ettevõtete individuaalset suutlikkust ja potentsiaali (ETKR CUTTS, Ungari).

3.5 Mõju riigihankele ja riigiabile

Küsimus: Kas rahastul võib Teie arvates olla mingi positiivne mõju riigihanke eeskirjadele ja riigiabile?

Vastuste kokkuvõte

Enamikus vastustes ei nähta vastuolu riiklike riigihanke eeskirjadega ega neile avalduvat mõju. Siiski märkis Pomorze vojevoodkonna marssali kabinet, et rahvusvaheliste projektide puhul võivad liikmesriikide õigussüsteemide erinevused põhjustada ühisinvesteeringutele märkimisväärseid takistusi. Riigihanke valdkond on praegu läbivaatamisel ning ollakse mõnevõrra mures, et teatud uued riigihankemenetlused võivad suurendada keerukust.

Kardetakse, et Euroopa Ühendamise Rahastu toob kaasa muudetud riigihankemenetluse, mis on kavandatud just selle vahendi jaoks. Esitati üks negatiivne arvamus konkreetsete valdkondade (nt keskkonnanahoidlik riigihange) jaoks ettenähtud spetsiaalsete riigihankemenetluste kohta. See killustab riigihanke käsitusviisi ja tekitab halduskoormust. (Šoti Kohalike Omavalitsuste Konvent (COSLA))

3.6 Piirialade väljakutsed ja võimalused

Küsimused: Milliseid probleeme ja võimalusi kujutab Euroopa Ühenduse Rahastu piirialade jaoks (sh ETKRide võimalik kasutamine)?

Vastuste kokkuvõte

Üldiselt peetakse Euroopa Ühendamise Rahastut piiriülest ühenduvust toetavaks vahendiks. Laialdaselt tunnustatakse asjaolu, et rahastuga nähakse ette toetus piiriüleste taristute sidumiseks. Transpordiühendused on äärmiselt olulised, et aidata piirialadel ja piiriülestel aladel toimime tulla ebasoodsate tingimustega, mida põhjustab nende geograafiline asend nii riigi kui ka Euroopa tasandil.

Euroopa Ühendamise Rahastu on väga tervitatav nii piirialade kui ka mereäärsete alade jaoks. Nii Šoti valitus kui ka Põhjamere rannikualade kohalikud omavalitsused näevad rahastut võimaliku vahendina nii Euroopaga võrguühenduste arendamiseks kui ka kohaliku taastuvenergia tootmiseks, mis avaldab ilmselget mõju kohaliku majanduse väljavaadetele. (Šoti Kohalike Omavalitsuste Konvent (COSLA))

Piiriülesed projektid sõltuvad väga suurel määral kohalikest ja piirkondlikest osalejatest. Seepärast nende kaasamine selle konkreetse küsimuse puhul veelgi vajalikum. Praegu ei ole sellist kaasamist

Euroopa tasandil ette nähtud. Näiteks Ungaris ei ole ETKRil eelarvet TEN-T valdkonnaga projektide koostamise ja hindamise protsessis osalemiseks. Teine sellega seotud probleem on kogemuste ja teadmiste puudumine, et luua piiriüleste projektide rakendamiseks vajalikud struktuurid.

Euroopa Ühendamise Rahastu ei loo selle ohu vältimiseks vajalikke tingimusi, ent võtab piirialadelt ära Ühtekuuluvusfondi vahendid. (Leedu Kohalike Omavalitsuste Liit)

4 Järeldused

Esitatud vastuseid võib rühmitada eri huvirühmade alusel. Esiteks kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused ja esindajad; teiseks territoriaalne koostöö; kolmandaks sidusrühmade esindajad, nt sadamate võrgud. Täiendavalt saab eristada Hispaanias ja Portugalis asuvaid organisatsioone ja asutusi, kes toetavad tugevalt Euroopa Ühendamise Rahastut, ning Kesk-Euroopa liikmesriike ja organisatsioone, kes kritiseerivad rahastu ülevallt-alla menetlust. Seepärast ei ole võimalik teha muud üldist järeldust, kui et EL-15 liikmesriigid peavad rahastut täiendavaks taristu rahastamise võimaluseks ja et EL-12 liikmesriigid on mures, et rahastu läheb vastuollu tungivamate vajadustega piirkondades.

Üks mõnevõrra väiksem mure on subsidiaarsuse põhimõtte kaitse. Subsidiaarsuse põhimõtte on sätestatud Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 järgmiselt: *Valdkondades, mis ei kuulu liidu ainupädevusse, võtab liit kooskõlas subsidiaarsuse põhimõttega meetmeid ainult niisuguses ulatuses ja siis, kui liikmesriigid ei suuda riigi, piirkonna või kohalikul tasandil piisavalt saavutada kavandatava meetme eesmärke, kuid kavandatud meetme ulatuse või toime tõttu saab neid paremini saavutada liidu tasandil. Ükski ühenduse meede ei lähe kaugemale sellest, mis on vajalik käesoleva lepingu eesmärkide saavutamiseks⁴*.

Põhiprojekte käsitlevate Euroopa Komisjoni direktiivide puhul leitakse, et neis pooldatakse liigselt ülevallt-alla lähenemisviisi, ohustades seeläbi subsidiaarsuse põhimõtet, kui koridori koordineerija roll võimaldab juhtida liikmesriike nende taristuprojekte puudutavates otsustes.

Laekunud vastused võib kokku võtta järgmiselt.

- Kritiseeritakse taristukoridoride eelnevat määratlemist, kuna need takistavad teiste, tungivamalt vajalike projektide arendamist.
- Vajalikuks peetakse kohalike ja piirkondlike osalejate kaasamist koridoriplatvormi, kuid territoriaalsetele rühmadele ega muudele esindajatele ei ole ettepanekus toetust ette nähtud.
- Euroopa Ühendamise Rahastu ja Euroopa Regionaalarengu Fond võiksid omavahelise ühilduvuse kaudu anda lisaväärtust. Siiski ei ole veel selge, kuidas need kaks vahendit omavahel tõhusalt siduda. See tekitab muret kattumiste ja ERFi projektide pisendamise pärast.

⁴ Euroopa Liit (2006), Euroopa Liidu lepingu ja Euroopa Ühenduse asutamislepingu konsolideeritud versioonid, artikkel 5; Euroopa Liidu Teataja.

- Uutes liikmesriikides ollakse väga mures 10 miljardi euro ümberpaigutamise pärast Euroopa Ühendamise Rahastule. Mitmed kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused avaldasid kartust vastuolude pärast riigi tasandi projektiettepanekute ja koridoride projektiettepanekute vahel.
- Üldiselt hinnatakse kõrgelt piiriüleste projektide rakendamist. Samas ei ole selgelt määratletud tegelik rakendamine eri õigussüsteemide alusel, samuti on määratlemata menetlus ja sidusrühmade kaasamine.
- Enamikus vastustes ei nähtud vastuolu riiklike riigihanke eeskirjadega.

Üldiselt rõhutati vastustes, et rahastu rakendamise menetlus ei ole piisavalt selge (eriti piiriüleste projektide puhul). See tingib ka vajaduse paremini kooskõlastada Euroopa Komisjoni eesmärgid ja liikmesriikide huvid selles valdkonnas. Vastustes on välja toodud, milliste liikmesriikide eesmärkidega on ettepanek kooskõlas ja millistel riikidel on raske kavandatud projekte oma riiklike ja piirkondlike eesmärkidega kooskõlla viia. Näiteks Hispaanial ja Portugalil ei näi olevat ettepanekule täiendavaid vastuväiteid ja nad ootavad rahastult toetust oma riiklikele ja piirkondlikele taristueelarvetele. Kuid Ungari, Saksamaa ja Poola vastused osutavad kartusele, et otsustusprotsess ohustab nende riiklikku ja piirkondlikku autonoomiat.

5 Viited

Euroopa Komisjon (2011) „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega asutatakse Euroopa Ühendamise Rahastu”, COM(2011) 665 final, 2011/0302 (COD), Brüssel, 19.10.2011.

6 Vastajad

Nr	Nimi	Riik	Võrgustik	Vastaja liik
1.	Netwerkstad Twente	Madalmaad	Subsidiaarsuse järelvalve võrgustik	Piirkondlik võrk
2.	Sõltumatu konsultant (ETKRi CUTTS asutajaliige, BEFA)	Ungari	Euroopa territoriaalse koostöö rühmitus	Territoriaalne koostöö
3.	Marcha piirkond (Itaalia)	Itaalia:	Subsidiaarsuse järelvalve võrgustik	Piirkondlik omavalitsus
4.	Agrupamento Europeu de Cooperação Territorial Galicia-Norte de Portugal	Portugal	Euroopa territoriaalse koostöö rühmitus	Territoriaalne koostöö
5.	Valencia autonoomne valitsus, transpordi ja logistika peadirektoraat	Hispaania	Subsidiaarsuse järelvalve võrgustik	Piirkondlik omavalitsus
6.	Consejo de camaras de comercio de la Comunidad Valenciana	Hispaania	Kinnitamisel	Piirkondlik omavalitsus
7.	Łódźi linnavalitsus	Poola	Subsidiaarsuse järelvalve võrgustik	Kohalik ametiasutus
8.	Steiermarki liidumaa valitsuse kabinet, planeerimisosakond	Austria	Subsidiaarsuse järelvalve võrgustik	Piirkondlik omavalitsus
9.	Galiitsia autonoomne piirkond	Hispaania	Subsidiaarsuse järelvalve	Piirkondlik omavalitsus

			võrgustik	
10.	Extremadura piirkonna nõukogu	Hispaania	Subsidiarsuse järelvalve võrgustik	Piirkondlik omavalitsus
11.	Pomorze vojevoodkonna marssali kabinet	Poola	Subsidiarsuse järelvalve võrgustik	Piirkondlik omavalitsus
12.	Viini linn	Austria	Subsidiarsuse järelvalve võrgustik	Kohalik ametiasutus
13.	Governo Regional da Madeira	Portugal	Kinnitamisel (parlament on subsidiarsuse järelvalve võrgustiku liige)	Piirkondlik omavalitsus
14.	Brest Métropole Océane'i kohalik omavalitsus	Prantsusmaa	Kinnitamisel	Kohalik omavalitsus
15.	Leedu Kohalike Omavalitsuste Liit	Leedu	Subsidiarsuse järelvalve võrgustik	Kohalik ametiasutus
16.	Euroopa Piirialade Assotsiatsioon (AEBR)	Rahvusvaheline	Subsidiarsuse järelvalve võrgustik	Territoriaalne koostöö
17.	ETKR UTTS	Ungari	Euroopa territoriaalse koostöö rühmitus	Territoriaalne koostöö
18.	Šoti Kohalike Omavalitsuste Konvent	Ühendkuningriik	Subsidiarsuse järelvalve võrgustik	Kohalik ametiasutus
19.	Euroopa Mereliste Äärealade Konverents (CPMR)	Rahvusvaheline	Kinnitamisel	Territoriaalne koostöö
20.	Valencia piirkondlik valitsus	Hispaania	Subsidiarsuse järelvalve võrgustik	Piirkondlik omavalitsus
21.	FEPORIS (sadamatega seotud uuringute ja koostöö instituut)	Hispaania	Kinnitamisel	Muud avalikud organisatsioonid
22.	Alicante sadama valdaja	Hispaania	Kinnitamisel	Muud avalikud organisatsioonid
23.	Valencia sadama valdaja	Hispaania	Kinnitamisel	Muud avalikud organisatsioonid
24.	Castellóni sadama valdaja	Hispaania	Kinnitamisel	Muud avalikud organisatsioonid
25.	Baden-Württembergi ministeerium	Saksamaa	Subsidiarsuse järelvalve võrgustik	Piirkondlik omavalitsus
26.	Raudteevõrk	Ühendkuningriik	Kinnitamisel	Temaatiline võrk
27.	Murcia piirkonna valitsus Riiklike avalike tööde ja maakasutuse planeerimise osakond: transpordi ja sadamate peasekretariaat/peadirektooraat	Hispaania	Kinnitamisel	Piirkondlik omavalitsus
28.	Suur-Poola vojevoodkonna marssali kabinet	Poola	Kinnitamisel	Piirkondlik omavalitsus
29.	Warmia-Masuuria vojevoodkond	Poola	Kinnitamisel	Piirkondlik omavalitsus
30.	ETKR Eurometropolis	Madalmaad	Euroopa territoriaalse koostöö rühmitus	Territoriaalne koostöö
31.	Departamento de Vivienda, Obras Públicas y Transportes del Gobierno Vasco	Hispaania	Subsidiarsuse järelvalve võrgustik	Piirkondlik omavalitsus